

İçindekiler

Ekonomik Araştırmalar.....	2
<i>Ocak Ayında Bütçe Fazlası Verildi.....</i>	<i>2</i>
<i>Cari Açıkta Artış Yaşandı</i>	<i>2</i>
<i>Enflasyon Oranı %48,69 Olarak Gerçekleşti.....</i>	<i>3</i>
<i>İşsizlik Oranı 11,2 Oldu</i>	<i>3</i>
<i>Kısa Vadeli Borç Stokunda Artış Yaşandı</i>	<i>4</i>
<i>Tüketici Güven Endeksi Geriledi</i>	<i>5</i>
<i>Sanayi Üretim Endeksi Yıllık 14,4 Artış Gösterdi</i>	<i>5</i>
<i>Yurt Dışı Üretici Fiyat Endekside Rekor Artış Yaşandı</i>	<i>6</i>
Kent, Yönetim ve Çevre Araştırmaları.....	7
<i>AFAD Türkiye'nin Afet Risk Haritasını Çıkarıdı.....</i>	<i>7</i>
<i>“Yeşil Kalkınma Yolunda Türkiye” İstişare Toplantısı Sonuç Bildirgesi Açıklandı.....</i>	<i>8</i>
<i>UNDP ve MBB İşbirliği Anlaşması İmzalandı</i>	<i>10</i>
<i>Minamata Sözleşmesi Kabul Edildi</i>	<i>11</i>
Uluslararası Araştırmalar.....	13
<i>Ukrayna Krizi'nde Tırmanışın Geçmişine Bakış.....</i>	<i>13</i>
<i>Putin İçin Ukrayna Neden Önemli? Putin'in Dış Politika Anlayışı</i>	<i>15</i>
<i>Ukrayna'da Rusya'nın İlerleyişi.....</i>	<i>16</i>
<i>Ukrayna'daki Çatışmaların Yayılımı.....</i>	<i>17</i>
Bize Ulaşın.....	18
SAM Ekibi.....	19

Ocak Ayında Bütçe Fazlası Verildi

Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından aylık olarak yayımlanan Merkezi Yönetim Bütçe Gerçekleşmeleri raporuna göre 2022 yılı Ocak ayında 30 milyar TL bütçe fazlası verildi.

Ocak Ayı Bütçe Gerçekleşmeleri (Milyon TL)	
Bütçe Giderleri	145,958
Faiz Giderleri	14,231
Faiz Hariç Giderler	131,727
Bütçe Geliri	176,002
Vergi Gelirleri	147,418
Bütçe Dengesi	30,044

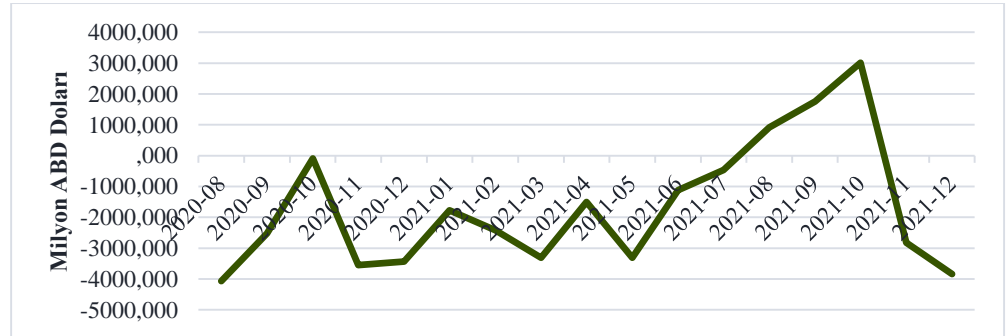
Kaynak: Hazine ve Maliye Bakanlığı

Hazine ve Maliye Bakanlığı verilerine göre Ocak ayında bütçe giderleri 146 milyar TL, faiz giderleri 14,23 milyar TL ve faiz hariç giderler 132 milyar TL olarak gerçekleşti. Bütçe gelirleri 176 milyar TL olurken, vergi gelirleri ise 147,42 milyar TL oldu.

Cari Açıkta Artış Yaşandı

Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası (TCMB) ödemeler bilançosu verilerine göre, Aralık ayında 3,84 milyar dolar cari açık verildi. Böylece Eylül 2021'den bu yana aylık bazda en yüksek cari açık kaydedildi. Verilere göre 2021 yılı toplamında ise cari açık 14,88 milyar dolar seviyesinde gerçekleşti.

Aralık ayında sermaye hesabı 5 milyar dolar açık verirken, finans hesabı 1,24 milyar dolar fazla verdi. Resmi rezervler hesabında ise 13,78 milyar dolar açık kaydedildi.

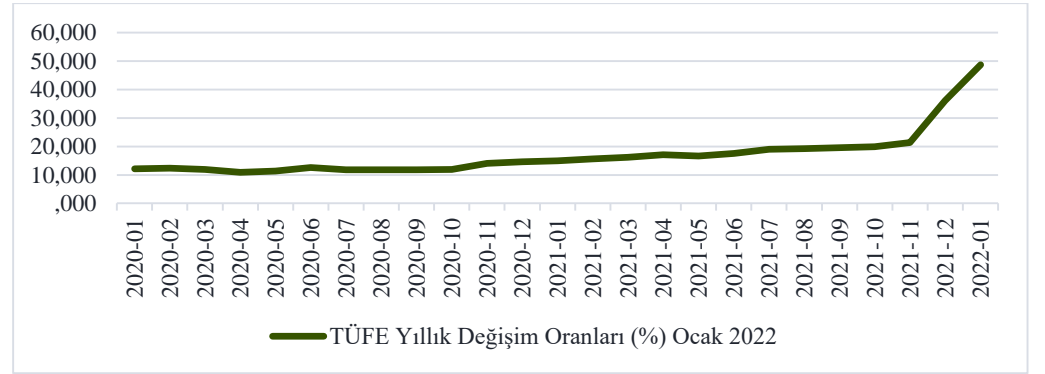
Kaynak: TCMB

Enflasyon Oranı %48,69 Olarak Gerçekleşti

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) Ocak ayı verilerine göre Türkiye’de yıllık tüketici enflasyonu %48,69 olarak gerçekleşti. TÜFE, 2022 yılı Ocak ayında bir önceki aya göre %11,10 ve bir önceki yılın Aralık ayına göre %11,10 artış gösterdi.

İstatistiklere göre yıllık TÜFE’de en yüksek artış sırasıyla %68,89 ile ulaştırma, %55,61 ile gıda ve alkolsüz içecekler ve %54,53 ile ev eşyası kalemlerinde kaydedildi. Aylık TÜFE’ye göre ise 2022 yılı Ocak ayında artışın en fazla olduğu kalemler sırasıyla %21,90 alkollü içecekler ve tütün, %18,91 ile konut ve %12,82 ile ev eşyası oldu.

Ocak 2022’de, endekste kapsanan 409 maddenin 354 maddesinin ortalama fiyatında artış gerçekleşti. 38 maddenin ortalama fiyatında düşüş görülürken, 17 maddenin ortalama fiyatı sabit kaldı.

Kaynak: TÜİK

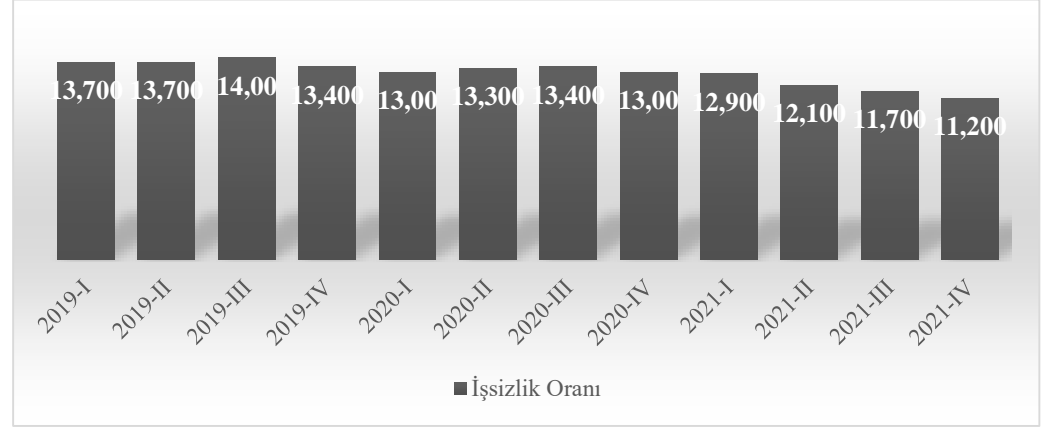
İşsizlik Oranı 11,2 Oldu

Türkiye genelinde 15 ve daha yukarı yaştaki kişilerde mevsim etkisinden arındırılmış işsiz sayısı 2021 yılı IV. çeyreğinde bir önceki çeyreğe göre 78 bin kişi azalarak 3 milyon 780 bin kişi oldu. Mevsim etkisinden arındırılmış işsizlik oranı ise 0,5 puan azalarak %11,2 seviyesinde gerçekleşti.

Mevsim etkisinden arındırılmış istihdam edilenlerin sayısı 2021 yılı IV. çeyreğinde bir önceki çeyreğe göre 740 bin kişi artarak 29 milyon 927 bin kişi olurken mevsim etkisinden arındırılmış istihdam oranı ise 1,0 puanlık artış ile %46,7 olarak kaydedildi.

Mevsim etkisinden arındırılmış işgücü ise 2021 yılı IV. çeyreğinde bir önceki çeyreğe göre 661 bin kişi artarak 33 milyon 706 bin kişi ve mevsim etkisinden

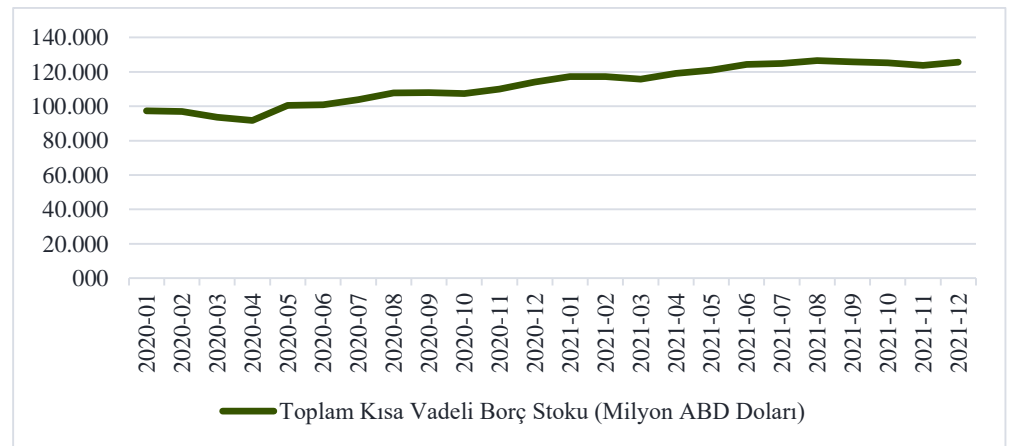
arındırılmış işgücüne katılma oranı da 0,8 puan artarak %52,6 olarak gerçekleşti.

Kaynak: TÜİK

Kısa Vadeli Borç Stokunda Artış Yaşandı

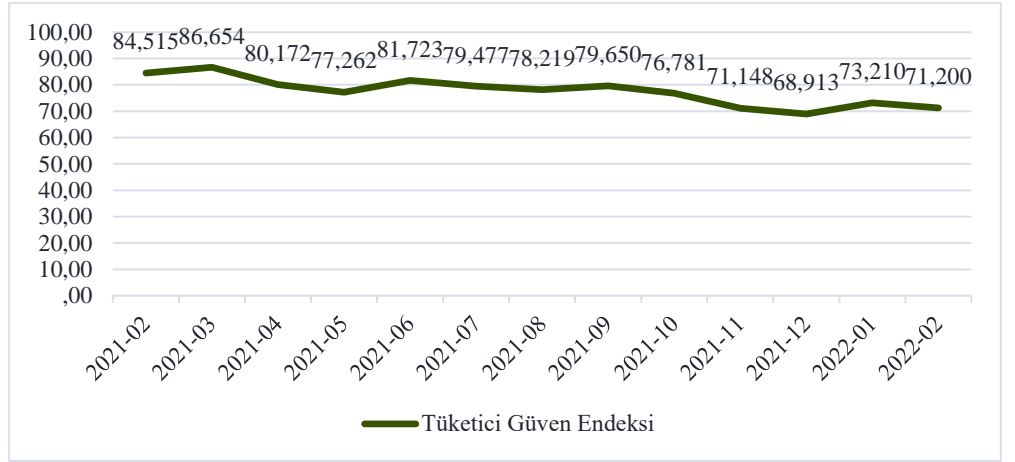
Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (TCMB) Aralık ayına ilişkin kısa vadeli borç stoku verilerini yayımladı. Verilere göre Aralık ayı sonunda kısa vadeli borç stoku 125,6 milyar dolar oldu. Merkez Bankası kaynaklı borç stoku 26,1 milyar dolar, bankalar kaynaklı kısa vadeli borç stoku 51,8 milyar dolar ve diğer sektörler kaynaklı kısa vadeli borç stoku 47,8 milyar dolar olarak kaydedildi.

Kaynak: TCMB

Tüketici Güven Endeksi Geriledi

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) ve Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası (TCMB) işbirliği ile yürütülen tüketici eğilim anketi sonuçlarından hesaplanan mevsim etkilerinden arındırılmış tüketici güven endeksi Şubat ayı verileri yayımlandı. Anket sonuçlarından hesaplanan tüketici güven endeksi 0-200 aralığında değer alabilmektedir. Tüketici güven endeksinin 100'den büyük olması tüketici güveninde iyimser durumu,100'den küçük olması tüketici güveninde kötümser durumu göstermektedir. Verilere göre Ocak ayında 73,2 olan tüketici güven endeksi Şubat ayında bir önceki aya göre %2,8 oranında azalış göstererek 71,2 seviyesine geriledi.

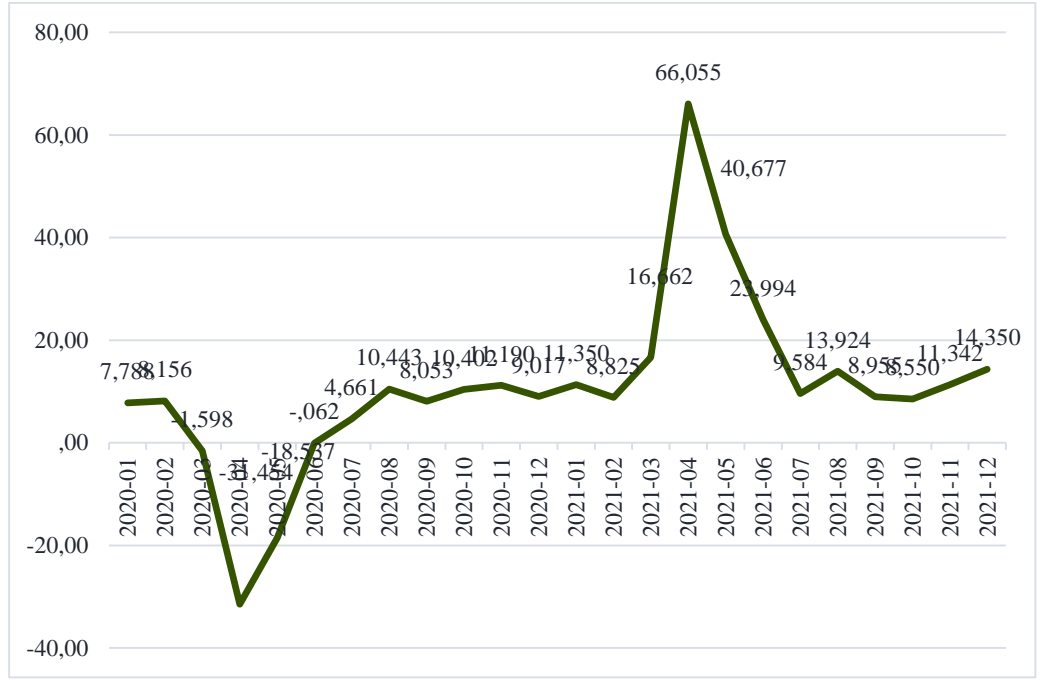
Kaynak: TÜİK

Sanayi Üretim Endeksi Yıllık 14,4 Artış Gösterdi

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) tarafından yayımlanan Sanayi Üretim Endeksi verilerine göre sanayi üretim endeksi Aralık 2021'de aylık olarak 1,6 ve yıllık olarak 14,4 artış gösterdi.

TÜİK verilerine göre sanayinin alt sektörleri incelendiğinde, 2021 yılı Aralık ayında madencilik ve taşocakçılığı sektörü endeksi bir önceki yılın aynı ayına göre %1,5 azalırken, imalat sanayi sektörü endeksi %16,2 ve elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtım sektörü endeksi %6,0 arttı.

Sanayinin alt sektörleri aylık bazda incelendiğinde ise madencilik ve taşocakçılığı sektörü endeksinin bir önceki aya göre %3,4 azalırken, imalat sanayi sektörü endeksinin %1,9 ve elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtım sektörü endeksinin %0,6 arttığı görüldü.

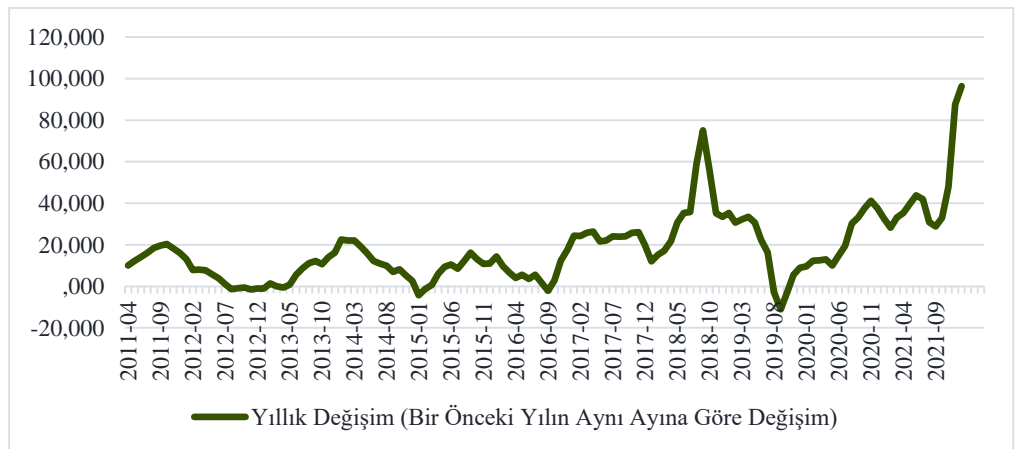

Kaynak: TÜİK

Yurt Dışı Üretici Fiyat Endeksinde Rekor Artış Yaşandı

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) Yurt Dışı Üretici Fiyat Endeksi verilerine göre Yurt Dışı Üretici Fiyat Endeksi 2022 yılı Ocak ayında bir önceki aya göre %3,25, bir önceki yılın Aralık ayına göre %3,25, bir önceki yılın aynı ayına göre %96,44 ve on iki aylık ortalamalara göre %46,71 artış gösterdi. Böylece Ocak ayında endeksin en yüksek değeri gerçekleşti.

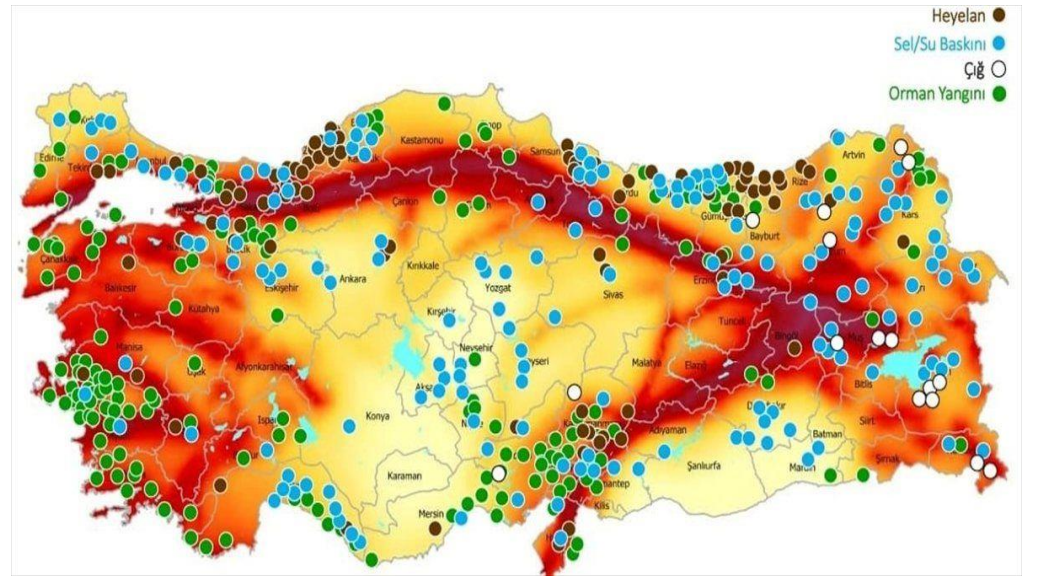
Sanayinin iki ana sektörü olan madencilik ve taşocakçılığında ve imalatta yıllık artış sırasıyla %98,47 ve %96,40 olurken, aylık artış oranları sırasıyla %4,82 ve %3,23 oldu.

AFAD Türkiye'nin Afet Risk Haritasını Çıkarı

İçişleri Bakanlığı Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı (AFAD) tarafından, Türkiye'de meydana gelen doğa kaynaklı afetler kayıt altına alarak afet risk haritası çıkarılmıştır. Bakanlık'tan yapılan açıklamaya göre; afet, tehlike ve risk analizlerinde farklı yöntemlerin kullanılabilmesi, doğruya en yakın haritaların üretilebilmesi, analizlerin aynı ortamdan yapılarak aynı platformda tutulması ve ilgili kurumlar arası paylaşımının sağlanabilmesi için AFAD 2017 yılı itibarıyla Afet Risk Analiz Sistemi Projesi'ni (ARAS) başlatmıştır.

Proje kapsamında yaklaşık 300 teknik personel arazide incelemelerde bulundu ve bugüne kadar toplamda 34 bin 593 heyelan, 4 bin 822 kaya düşmesi ve 880 çığ, 604 obruk olayı kayıt altına alınmıştır. Heyelan, kaya düşmesi ve çığ afetleri için ulusal çapta tamamlanan duyarlılık haritaları Türkiye Ulusal Coğrafi Bilgi Sistemleri kapsamında, Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı üzerinden tüm kurumların kullanımına sunulmuştur.

ARAS Projesi kapsamında oluşturulan afet risk haritasına göre, 2021 yılında 107 sel ve su baskını, 66 orman yangını, 16 kar/tipi olayı ve 39 heyelan meydana geldiği ortaya koyulmuştur. En çok heyelan Batı ve Doğu Karadeniz'de, en çok orman yangını ise Ege ve Akdeniz'de yaşanmıştır. 2021 yılında meydana gelen 1760 afet olayına AFAD koordinasyonunda müdahale edilmiştir. Düzce, Rize ve Artvin selleri ile Batı Karadeniz sel afetlerine toplam 14 bin 157 personel ile 5 bin 26 araç görevlendirilirken, Antalya, Muğla, Mersin ve Adana'da meydana gelen orman yangınlarına ise toplam 22 bin 619 personel ile 7 bin 935 araç ve iş makinesi görev almıştır. Ayrıca 2021 yılında Türkiye'de 23 bin 753 deprem meydana geldiği belirlenmiştir.

“Yeşil Kalkınma Yolunda Türkiye” İstişare Toplantısı Sonuç Bildirgesi Açıklandı

Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı tarafından düzenlenen “Yeşil Kalkınma Yolunda Türkiye” toplantısı sonucunda 11 maddelik sonuç bildirgesi yayımlandı. “2053 Net Sıfır Emisyon ve Yeşil Kalkınma Vizyonu” kapsamında Antalya’da düzenlenen toplantıda konuşan Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanı Murat Kurum, Türkiye’nin kalkınma hedeflerinin vahşi ekonomi anlayışıyla değil, insan ve doğa yararının gözetildiği “Yeşil Kalkınma” prensipleriyle sürdürüleceğini vurguladı. Kurum’un açıkladığı sonuç bildirgesi iklim değişikliği, sıfır atık, enerji, finans, döngüsel ekonomi, düşük emisyon bölgeleri, sosyal konutlar, kentsel dönüşüm, genç istihdam, eğitim seferberliği, yeşil teknoloji ve yeşil binalar gibi konularda kısa, orta ve uzun vadeli hedeflerden oluşmaktadır.

“Yeşil Kalkınma Yolunda Türkiye” başlıklı sonuç bildirgesinde yer alan hedefler ise şu şekildedir:

- **Sera gazı azaltım, uyum faaliyetleri, yasal düzenleme ve afet önleme çalışmaları:** İklim Kanunu hazırlıkları altı ay içinde tamamlanacak ve Türkiye 2030 yılı Ulusal Katkı Beyanı bu yıl içinde güncellenecek. Türkiye Ulusal İklim Portalı isimli bir iklim uyarı sistemi geliştirilerek 81 ilin tamamında, doğal alanlarda ve şehir merkezlerinde iklim uyarı sistemleri kurulacak.
- **Şehirlere yeşil finansman imkânları:** İller Bankası aracılığıyla belediyelerin iklim dostu projelerine 37 milyar lira kaynak aktarılacak ve belediyelere çevreyi kirletmeyen elektrikli ve hibrit motorlu araçlar hibe edilecek. Hava Emisyon Yönetim Portalı ile kirletenlerden elde edilen gelir, temiz üretim teknolojilerini kullanan sanayi tesislerine aktarılacak. Kaynakların doğru ve verimli kullanımını sağlamak için yeşil yatırıma

hazır arazi üretimi yapacak olan Yenilenebilir Enerji Yatırım Portalı bu yıl içinde tamamlanacak.

- **Dönüşümü ve tasarrufu esas alan döngüsel ekonomi modeli:** Tekstilden plastiğe, inşaattan imalat sanayine kadar farklı sektörlerde analizler yapılarak oluşturulacak Döngüsel Ekonomi Ulusal Eylem Planı bu yıl içinde tamamlanacak. Sıfır atık uygulamaları tüm sektörlerde yaygınlaştırılarak; geri kazanım oranı 2022’de yüzde 30’a, 2023’te ise yüzde 35’e çıkarılacak. Yeniden kullanılabilen ambalajlar için geliştirilen Depozito Yönetim Sistemi tüm illerde yaygınlaştırılacak ve atık su arıtma tesisleri biyorafineri tesislerine dönüştürülecek
- **Çevre etiketi sistemi:** Hali hazırda seramik, temizlik kağıdı, bulaşık deterjanı, turistik konaklama tesisleri, kozmetik ve cam gibi sektörlerde kullanılan Çevre Etiketli Sisteminin 2023 yılında en az 12 sektörde kullanılması sağlanacak. Çevre dostu sanayilerin rekabet gücü artırılacak.
- **İklim dostu yeşil binalar:** Şehir içinde kalmış ve çevre kirliliğine yol açan sanayi alanları yeni yerlerine taşınacak. Şehircilik literatüründe “Neredeyse Sıfır Enerjili Bina” ismiyle geçen sisteme aşamalı olarak geçmek için Binalarda Enerji Performansı Yönetmeliği’nde düzenlemelere gidilecek. Bu kapsamda, 2023 yılından itibaren yapılacak 5 bin metrekareden büyük binalarda asgari enerji performansı yüzde 25 iyileştirmeye denk düşen “C” seviyesinden “B” seviyesine yükseltilecek. 2022 yılında hayata geçirilecek Yeşil Bina Sertifikası kapsamında mimari projelerde biriktirme ekipmanları ve geçici atık depolama alanları zorunlu hale getirilecek. Türkiye Kamu Binalarında Enerji Verimliliği Projesi kapsamında ise 2025 yılında 700 kamu binasında minimum yüzde 20 enerji verimliliği ve enerji tüketiminde en az yüzde 70 azalma sağlanacak. Sıhhi tesisat projelerinde lavabo musluk debileri sınırlandırılarak binalarda kullanılan sularda yüzde 25 tasarruf elde edilecektir.
- **Sanayi tesislerinden çıkan atık ısı geri kazanımı:** Atık Isı Projesi kapsamında konut ısıtma giderleri yüzde 30 düşürülecek ve altı ay içinde yayınlanacak olan Isıtmada Yeşil Dönüşüm Strateji Belgesi ile atık ısının yeniden kullanımına özel ve enerji tasarrufu sağlayacak yatırımlar paylaşılacak.
- **İklim Dostu Karbon Nötr Şehir Projesi:** Bir yıl içinde 81 ilin mevcut karbon salım ve tutulum envanteri oluşturularak İklim Dostu Karbon Nötr Şehir Projesi başlatılacak ve belirli noktalarda düşük emisyon bölgeleri kurulacak. NEFES Yazılımı ile hava kalitesi değerleri tespit edilerek şehir içi yeşil alanlar artırılacak.
- **Kirlilikle mücadele eylemleri:** Tüm kirlitici kaynakların ve hava, su, deniz, toprak gibi alıcı ortamların verileri Sürekli İzleme Merkezi’nde toplanarak kirlilikle mücadele eylemleri tek merkezden yönetilecek. Mobil Atık Takip Sistemleri aracılığıyla da tüm atık grupları hem yerinde hem çevrimiçi olarak izlenebilecek.

- **Yeşil kalkınma projelerinde gençlere öncelik ve yeşil istihdam:** 2021 yılında başlatılan genç istihdam seferberliği kapsamında 2022 yılı istihdamı 50 bine çıkarılacak. 209 üniversiteden 20 bin iklim elçisi genç belirlenecek ve dünyaya faydalı oyun yazılımlarına finans desteği verilecek.
- **Sürdürülebilir arazi yönetim modeli:** Konya-Karaman bölgesinde başlatılan Sürdürülebilir Arazi Yönetimi (SAY) Projesi kapsamında toprak altı ve damla sulama sistemlerinin uygulaması ülkenin tamamına yaygınlaştırılacak. Altı bölgede başlatılan ağaçlandırma ve erozyon kontrol projesi, erozyon riski altındaki tüm bölgelerde uygulanacak.
- **Eğitim, farkındalık ve kapasite geliştirme çalışmaları:** Yeşil Kalkınma Devrimi'ni anlatmak için 10 milyon vatandaşa çevre, iklim de yeşil kalkınma eğitimi verilecek.

UNDP ve MBB İşbirliği Anlaşması İmzalandı

Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP) ile Marmara Belediyeler Birliği (MBB) arasında işbirliği anlaşması imzalandığı açıklandı. UNDP'den yapılan açıklamaya göre işbirliği kapsamında UNDP, MMB ve birliği üye 192 belediyenin Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları'nı yerelleştirmesini destekleyecek. Bu doğrultuda Küresel Sürdürülebilir Kalkınma Gündemi yerel planlar, politikalar ve uygulamalara dönüştürülecek. Bu sürecin ardından ise UNDP ülkelerin SKA'lar konusunda kaydettikleri ilerlemeleri BM Genel Kurulu'na bildirdikleri Gönüllü Ulusal Gözden Geçirme raporlarının yerel muadili olan Gönüllü Yerel Gözden Geçirme raporlarını hazırlamada belediyelere yardım edecek. Bununla birlikte UNDP ve MMB'nin iş birliği alanları, Marmara Bölgesinde Suriyelilere ev sahipliği yapan belediyelerin desteklenmesi, Marmara Denizi'nde müsilaj gibi çevre sorunlarına çözümler tasarlanması, doğal afetleri önleme ve müdahaleye hazır bulunuşluğu artırmak

olacak. UNDP ayrıca, Marmara Urban Forum (Marmara Uluslararası Kent Forumu) ile sürdürülebilir kent yaşamı için iyi belediyecilik uygulamalarına verilen Altın Karınca Ödülleri gibi MBB girişimlerini de destekleyecek ve ortak ilgi alanlarında araştırma yapan üniversite öğrencilerine destek verecek.

Minamata Sözleşmesi Kabul Edildi

“Cıvaya İlişkin Minamata Sözleşmesi” Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulunun 15 Şubat 2022 tarihli oturumunda kabul edildi. Sözleşme ismini cıva ve cıva bileşeni atıkları nedeni ile çok ciddi bir halk sağlığı sorununun ortaya çıktığı Japonya’nın Minamata şehrinden alıyor. Şehirde bu atıkların yol açtığı kirliliğin tesislerin yakınında yaşayan kişilere yedikleri deniz ürünleri yolu ile bulaştığı tespit edilmiş ve bu yeni hastalığı **“Minamata Hastalığı”** ismi verilmişti. 2001 yılı itibarıyla 2,265 kişide tespit edilmiş olan hastalık 1.784 kişinin ölümüne neden olmuştu. 1970’li yıllardan beri de herhangi bir yeni vaka tespit edilmemiş durumda. Minamata’da gerçekleşen bu zehirlenmenin küresel kamuoyunun gündemine gelmesi ile Birleşmiş Milletler Çevre Programı (UNEP) liderliğinde Minamata Sözleşmesi hazırlanmıştı. Cıva kaynaklı çevre kirliliğinin küresel ölçekte önlenbilmesine ilişkin çabalara katkı sağlanması amacıyla hazırlanan sözleşme 19 Ocak 2013 kabul edilmiş, 10 Ekim 2013 tarihinde, Japonya’nın Kumamoto kentinde, 9 Ekim 2014 tarihine kadar da Birleşmiş Milletler New York Merkez Ofisi’nde imzaya açılmıştı. Türkiye sözleşmeyi 24 Eylül 2014 tarihinde Birleşmiş Milletler 69. Genel Kurulu genel görüşmelerinin açılışı kapsamında düzenlenen “Yüksek Düzeyli Etkinlik” sırasında imzalamış ve sözleşme 2 Ekim 2019’da TBMM’ye sunulmuştu. Sözleşme imza sayısının 128’e, taraf

sayısının ise 105'e ulaştığı 16 Ağustos 2017 tarihinde yürürlüğe girmişti. Anlaşmanın halihazırda 137 tarafı bulunuyor. Türkiye'nin de anlaşmayı ulusal meclisinde onaylaması ile anlaşmanın yürürlükte olduğu ülke sayısı 115'e çıktı. Sözleşme cıva kullanılan, salınan ya da yayılan ürünler, prosesler ve endüstriler ve bunların cıva içeren atıkları için kontrol ve azaltım tedbirleri içeriyor ve imzacı ülkelere cıva emisyonlarını/salımlarını azaltmaya, mümkünse tamamen ortadan kaldırmaya yönelik gerekli tedbirleri alma yükümlülüğü getiriyor. Sözleşmenin yürürlüğe girmesi ile Türkiye'nin üstlendiği yükümlülükler şu şekilde olacak;

- En geç 5 yıl içinde; cıva emisyon envanterlerinin hazırlanması, mevcut en iyi tekniklerin ve uygulamaların zorunlu olması, gerekli tüm altyapının kurulmuş ve işler olması, ayrıca bu çerçevede emisyonların azaltılmasına yönelik tedbirlerin alınması,
- En geç 3 yıl içinde; cıva kirliliğine ilişkin noktasal kaynak kategorilerinin belirlenmesi,
- En geç 4 yıl içinde; salımların kontrol edilmesine yönelik ulusal planın hazırlanması,
- En geç 5 yıl içinde; salım envanterinin oluşturulması

Ukrayna Krizi'nde Tırmanışın Geçmişine Bakış

2014'te Rusya ve Ukrayna sınırında yaşanan gerilim, Rusya'nın Ukrayna'ya bağlı Kırım yarımadasını ilhakıyla sonuçlanmıştı. Batı'dan Rusya'ya yönelik yaptırımlar gecikmemişti. Aynı dönemde Ukrayna'nın doğusundaki, Rusya sınırındaki Donetsk'te de Rusya'dan destek alan Rus yanlısı ayrılıkçılarla Ukrayna ordusu arasında da çatışmalar yaşanmıştı. Savaş 2015'te sona ermiş olsa da Temmuz 2020'deki ateşkese kadar çatışmalar devam etti. Yaklaşık 15 bin kişi hayatını kaybetti. Rus nüfusun da çoğunlukta olduğu Donetsk ve Lugansk'te (Donbas bölgesi) tek taraflı bağımsızlık ilan eden Rus yanlısı ayrılıkçılar varlığını sürdürmekteydi. Çatışmaların ve ateşkes ihlallerinin sürdüğü bölgede gerilim 2015'ten günümüze devam etmekteydi.

Ateşkesin ardından 2021'in Mart ayı sonlarında yaşanan çatışmalarda dört Ukrayna askeri hayatını kaybettikten sonra Nisan ayında Ukrayna'daki birçok üst düzey ordu, istihbarat ve dışişleri yetkilisinden Rusya'nın bölgedeki varlığını güçlendirdiğine dair açıklamalar gelmişti. Rusya'nın ayrılıkçılar üzerinden "Ukrayna topraklarında ilerleme planları yaptığı" belirtilmişti. 2021 sonunda ise Batılı ülkelerin hazırladığı istihbarat raporları, Kiev yönetimini doğrular nitelikteydi. Aralık ayı başında Washington Post'ta yayımlanan bir habere göre, ABD istihbarat yetkilileri Kremlin'in 2022 yılının ilk aylarında birden fazla cephede 175 bin askerle bir işgal planladığından endişelendiği belirtilmişti. Aynı dönemde CIA Başkanı William Burns de, "Rusya liderinin risk iştahını asla hafife almayacağını" belirtmişti. Ukrayna Savunma Bakanı Oleksii Reznikov da kendi istihbarat raporlarına dayanarak Rusya'nın Ocak ayı sonunda Ukrayna'ya yönelik geniş çaplı bir operasyon yapma ihtimali olduğunu belirtmişti. Tüm gelişmeler ve söylemler karşısında Rus tarafı sessiz kalmayı ve iddiaların gerçek olmadığını belirtmekle yetinmiştir.

2022 yılına taşınan önemli bölgesel sorunlardan biri olan Ukrayna-Rusya gerilimi tahminleri yanıltılmayarak uluslararası krizlerin ilk sırasına oturdu. ABD Savunma Bakanlığı, 2022 başında Ukrayna'da gerilimin artmasının ardından 8 bin 500 askerin yüksek alarm seviyesine geçirildiğini açıklamıştı. Ukrayna sınırında yaklaşık 100 bin asker konuşlandıran Rusya ise Ukrayna'yı işgal etmeyi planladığına yönelik iddiaları yalanlamakla yetinmişti. ABD Başkanı Joe Biden, ülkesinin Rus işgalinin "her an gelebileceği" uyarısında bulunmasının ardından, Avrupalı müttefikleriyle video konferans görüşmelerinde bulunarak iletişimi artırmıştı.

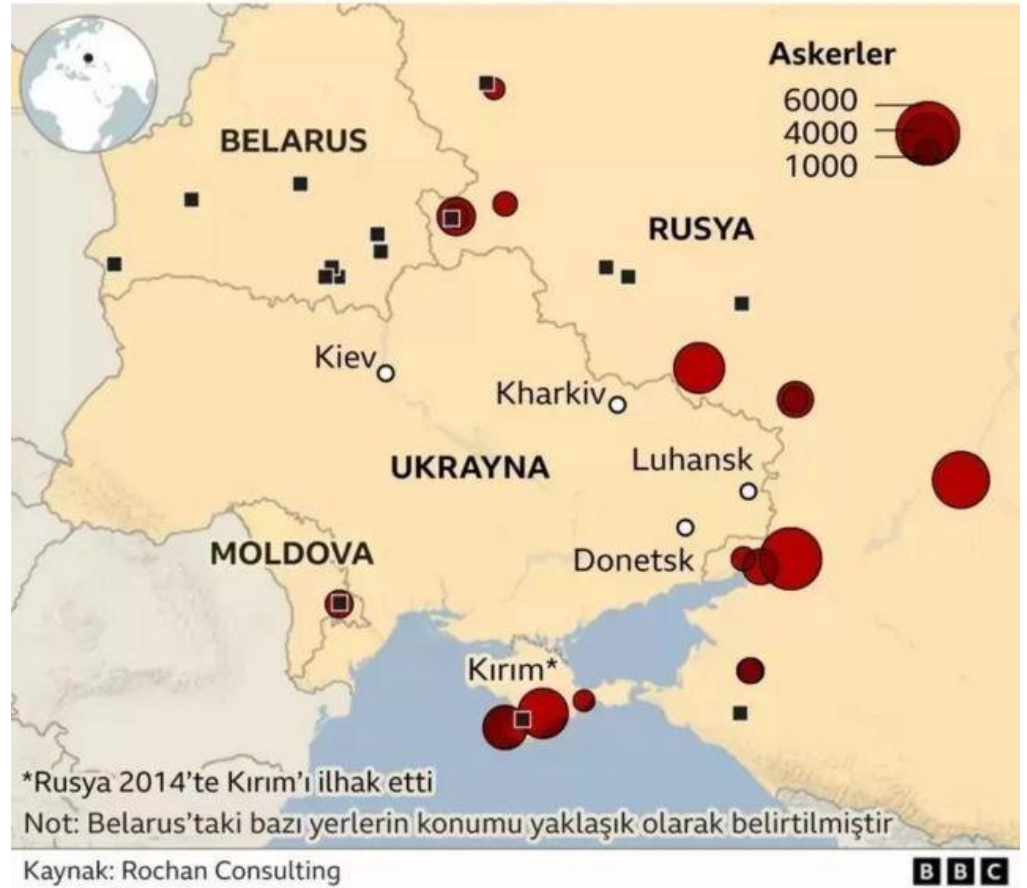
Ukrayna'nın doğusunda sınır bölgesinde Rusya ile yaşanan ve zaman zaman küçük çaplı çatışmalara dönüşen gerilim hep gündemdeydi. Ukrayna ve Batılı destekçileri Rusya'yı sınıra on binlerce askerini yığmakla suçlarken Rusya, suçlamaları hep reddetmiştir. ABD başta olmak üzere NATO ülkeleri, Rusya'nın askeri yığmak ve tatbikatları karşısında Ukrayna'nın da birlik üyesi yapılması ihtimalini daha yüksek sesle dile getirdikçe Rusya da buna

itirazlarını artırmıştır. Beyaz Saray Basın Sözcüsü Jen Psaki Rusya'nın her an Ukrayna'ya bir saldırıda bulunabileceğine inandıklarını her fırsatta dile getirmiştir. Psaki, "Bunun aşırı tehlikeli bir durum olduğu kanısındayız. Rusya'nın her an Ukrayna'ya saldırı başlatabileceği bir aşamadayız" ifadelerini kullandı. Son aylarda yaşanan diplomasi trafiği ve liderlerin görüşmeleri de bugüne kadar sonuçsuz kalmış ve sınırdaki gerilim artmaya devam etmişti. Öyle ki, Batılı ülkeler Rusya'nın 2014'te Kırım'ı ilhakından sonra bir kez daha Ukrayna'ya işgal başlatabileceği yönünde kaygıların arttığını belirterek Ukrayna'ya askeri desteğe de başlamıştı.

Rus askerlerinin konumlandığı yerler

Kalıcı birlikler ve yeni gönderilen birimler

■ Yeni gelen birlikler (sayıları doğrulanmadı)

2021 sonundan önce Ukrayna'nın ABD, NATO ve Avrupa Birliği ülkelerine çağrılarını, ardından Batılı ülkelerin istihbarat raporları, Rusya'nın on binlerce askerini Ukrayna sınırına konuşlandırdığını; bu sayede Donbas bölgesindeki ayrılıkçılara desteklerini artırdıklarını ortaya koydu. Bunun yanı sıra Rus

ordusunun, Ukrayna'nın bir diğer komşusu olan Belarus ile birlikte yine Ukrayna sınırında ortak tatbikat yapacağı açıklandı. Sosyal medyada paylaşılan ve Avrupa'da birçok ajansın yayınladığı bazı görüntülerde, Rus ordusuna mensup çok sayıda keskin nişancının Ukrayna sınırına 60 km mesafede talim yaptığı ve Rusya'ya ait iki adet kısa menzilli balistik füze sisteminin ve çok sayıda tankın ülkenin doğusundan Ukrayna sınırına doğru götürüldüğü görülmüştü. On binlerce Rus askerinin konuşlandırıldığı belirtilen bölgelerden biri olan Rostav'dan da bazı görüntüler sosyal medyada paylaşıldı. Bu videolarda da askerlerin atış talimi yaptığı görülmüştür.

Putin İçin Ukrayna Neden Önemli? Putin'in Dış Politika Anlayışı

KGB'de yetişmiş, doktorasını Rusya'nın enerji ve mineral kaynakları üzerine yapmış olan Putin'in siyaset sahnesine girişi ve Yeltsin ölünce de hızla yükselerek devlet başkanı olması Rusya açısından birçok dengeyi değiştirmiştir. Putin hızla devleti merkezileştirmiş, oligarkların ve uluslararası mali kuruluşların Rusya ekonomisi üzerindeki gücünü kırmaya başlamıştır. Bu dönemde Batı ile uyumlu izlenim veren bir dış politika izlediğini, ancak zamanla bir geçmiş değerlendirmesi yapmaya başladığı da gözlenmektedir.

Soğuk Savaş sonrasında ABD'nin tek süper güç olma ve tek kutuplu dünya inşa etme iddiaları, NATO'nun eski SSCB cumhuriyetlerini üye olarak Rusya'ya doğru genişlemesi, Yugoslavya'nın parçalanmasında işlevsel olması Putin açısından hep rahatsız edici bulunmuştur. Putin ile ilgili bir dış politika yaklaşımı varsa, anlamaya çalışırken başlangıç noktası olarak bu tarihler ve olaylar etkilidir de denilebilir. Gerçekten de Putin, başkan olduktan yedi yıl sonra 2007 Münih Güvenlik Konferansı'nda konuşurken, hem bu dönemde çıkardığı dersleri ve Batıya olan güvensizliğini hem de ABD-Avrupa merkezli güvenlik mimarisini, ABD'nin tek kutup olma iddiasını şiddetle eleştirmiş ve reddetmiştir. Bu konuşma bir Putin doktrininin şekillenmeye başladığı şeklinde yorumlanmıştır. Bu doktrininin oluşmasında rol oynayan bir diğer etken de ABD'nin küresel alanda liderlik yapma kapasitesinin gerilemeye, yönetiminin zayıflamaya, tutarlı bir dış politika oluşturmada zorlandığına, iç politikasının istikrarsızlaştığına ilişkin belirtiler artarken, bir süper güç düzeyine yükselmeye başlayan Çin'in Rusya ile yakınlaşmaya başlaması olmuştur.

Putin'in Ukrayna'da da kendini gösteren dış politika doktrini yeni bir paradigmaya da dayanmaktadır. Bu paradigmanın ilk eksenini devletler arası ilişkilerde özgün uygarlıkların büyük bir öneme sahip olduğunu kabul etmekte ve devletleri, uygarlıkların temsilcisi, Rusya, Çin, Hindistan gibi büyük devletler ve bu uygarlıklar karşısında konumlarını saptama, hangi uygarlığın

parçası olduğuna karar verme durumunda olan küçük ve orta boy devletler olarak sınıflandırmaktadır. İkinci eksen de Avrasyacılık kavramına dayanmaktadır. Putin Aralık 2012 yılında yaptığı yıllık konuşmasının bir yerinde, “Hepimizin, gelecek yılların çok belirleyici olacağını anlamasını istiyorum” dedikten sonra şöyle devam etmiştir: “Liderliği kim üstlenecek, kim çevrede kalarak kaçınılmaz olarak egemenliğini kaybedecek? Bu ekonomik potansiyele ama esas olarak her ulusun iç enerjisine Lev Gumilev’in ‘passionarost’ (ilerleyebilme ve değişimi kucaklama kapasitesi) dediği şeye bağlı olacak.”

Gumilev’in görüşlerinin izlerini Putin’in 2021’de yayımlanan “Rusların ve Ukraynalıların Tarihsel Birliği” denemesinde kolaylıkla buluyoruz. Putin’e göre, Ukraynalılarla Ruslar aynı tarihsel ve ruhsal alana aittir; tek bir ulus oluştururlar. Bugün farklı uluslar gibi durmaları tarihsel bir trajedi, esas olarak Bolşeviklerin yarattığı, Rus ulusuna ihanet anlamına gelen bir durumdur. Ukrayna gerçek bir ulus ve devlet değildir. Bu durum içinde, ulusların kaderini tayin hakkından söz edilemez. Putin için NATO’nun genişlemesi bu ortak tarihsel ve ruhsal alanın parçalanması anlamına gelmiştir ya da bu şekliyle bizzat dile getirilmiştir. Bu nedenle Ukrayna gerçek egemenliğine NATO içinde değil, ancak Rusya’nın parçası olarak kavuşabilir.

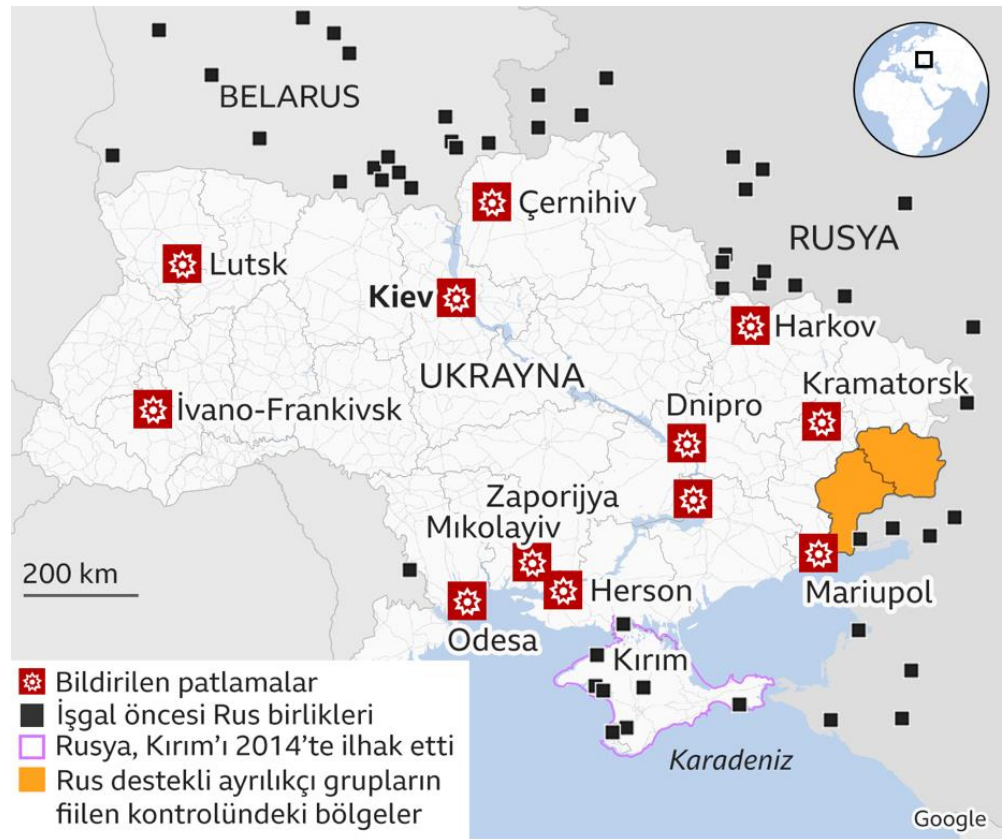
Ukrayna’da Rusya’nın İlerleyişi

23 Şubat’ta sabaha karşı başlayan saldırılarda Rusya’nın Ukrayna’yı işgali üç yönden devam etmeye başladı. Rus ordusu Belarus’tan güneye, Kırım’dan kuzeye, Rusya topraklarından da batıya doğru ilerlemeye başladı. Rusya

sınırına yakın Sumi kentinde gece saatlerinde şiddetli çatışmaların yaşandığı bildirilmişti. Yerel yetkililer, doğudaki Konotop kentinin kuşatıldığını ve Rus birliklerinin batıya, Kiev'e doğru yola çıktığını aktarmıştı. Patlama sesleri devam ederken Kiev'de sokağa çıkma yasağı ilan edilmiştir.

Harkov bölgesinde de yoğun cephe savaşının sürdüğü bildirilmişti. Benzer çatışmalar kuzey şehirlerinde ve Karadeniz'deki Odesa'da da devam etmektedir. Rus birlikleri Çernobil'in kontrolünü ele geçirmiş. ABD, Ukrayna askerlerinin rehin alındığını belirtmişti. Ukrayna'da pek çok kişi sığınaklarda ya da yeraltı metro istasyonlarında beklemeye başlamıştır. Ciddi bir yaşam mücadelesi de bu sığınaklarda başlamıştır. Ülkede eli silah tutan herkesin askere çağrıldığı bir genel seferberlik ilan edilmiştir. 18-60 yaş arası erkeklerin ülkeyi terk etmesine izin verilmemiş ancak ülkeden ayrılmaya çalışan çok sayıda sivilin olduğu rapor edilen diğer hususlar arasındadır.

Ukrayna'daki Çatışmaların Yayılımı

Kaynak: BBC Araştırma, Rochan Consulting, Maxar

BBC

Ukrayna Devlet Başkanı Zelenskiy, işgalin ilk gününde 137 kişinin hayatını kaybettiğini duyurmuştu. "Rusya eninde sonunda çatışmaların ve bu işgalin nasıl durdurulacağı konusunda bizimle konuşmak zorunda kalacak" ifadelerini

kullanmıştı. ABD Başkanı Joe Biden, ABD'nin NATO'nun her karışını savunacağını ancak Ukrayna'ya asker göndermeyeceğini belirtmiştir. NATO'nun askeri mühimmat, silah, sahra hastanesi yardımı yapacağı belirtilmiştir. Fransa Cumhurbaşkanı Emanuel Macron Twitter üzerinden Avrupa'nın Rusya'ya ciddi ekonomik yaptırımlar uygulayacağını, Ukrayna'ya hem askeri yardım yapıp hem de 1,2 milyar euro ekonomik destek göndereceklerini açıklamıştır.

Ukrayna ordusu, Rusya'nın Kiev'i kuşatmak ve Karadeniz kıyısı boyunca kara koridoru oluşturmak yönünde bir stratejiye sahip olduğunu belirtmiştir. Putin ise televizyondan yaptığı açıklamada, "Rusya'nın Ukrayna'yı işgal etmeyi planlamadığını" ve "Ukrayna ordusunun silahlarını bırakmasını talep ettiğini" belirtmiştir. Ukrayna ise bu söylemler karşısında Putin'in, Ukrayna'ya yönelik kapsamlı bir işgal başlattığını her fırsatta dile getirmiştir. Kremlin Sözcüsü Dmitry Peskov yaptığı açıklamada işgal kelimesinin kullanılmaması gerektiğini belirtmiş ve askeri hareketin süresinin sonuçlarına bağlı olacağını söylemiştir. NATO Genel Sekreteri Jens Stoltenberg, Rusya'nın Ukrayna'ya yönelik harekâtı sonrası 100'den fazla savaş uçağının teyakkuza geçirildiğini açıklamıştır.

Zelenskiy her fırsatta panik yapmadıklarını, güçlü olduklarını ve Ukraynalı vatandaşlar olarak mücadelelerini sürdüreceklerini belirtmiştir. Ukrayna'dan tahliyesine ilişkin talepleri reddettiğini beyan eder Zelenskiy sık sık sosyal medya üzerinden mesajlar göndererek uluslararası kamuoyunun da dikkatini çekmeyi amaçlamaktadır. Zelenskiy açıklamalarında "Düşman ağır kayıplar veriyor. Rusya halkına dışarı çıkarak protesto etme çağrısı yapıyorum. Eline silah alarak, ülkeyi savunmak isteyen Ukraynalılar için tüm sınırlamaları kaldırıyoruz" ifadelerini kullanmıştır. Yaklaşık üç milyon nüfusa sahip başkent Kiev'de sık sık uyarı sirenleri duyulmaya da devam etmektedir.

Bize Ulaşın

- ▶ Email: sam@ktu.edu.tr
- ▶ Twitter: [@sam_ktu](https://twitter.com/sam_ktu)
- ▶ Facebook: [@ktusam2020](https://www.facebook.com/ktusam2020)
- ▶ Instagram: [@sam_ktu](https://www.instagram.com/sam_ktu)
- ▶ Youtube: [KTÜ Stratejik Araştırma Merkezi](https://www.youtube.com/ktu_stratejik_arastirma_merkezi)
- ▶ Website: <https://www.ktu.edu.tr/sam>

YÖNETİM KURULU

Müdür

Doç. Dr. Özgür TÜFEKÇİ

Müdür Yardımcıları

Doç. Dr. Abdullah UZUN

Dr. Öğr. Ü. Suna ERSAVAŞ KAVANOZ

Üyeler

Prof. Dr. Bünyamin ER

Doç. Dr. İsmail KÖSE

Doç. Dr. Umut ÜZAR

Dr. Öğr. Ü. Cenk BEYAZ

ÇALIŞMA GRUPLARI

Ekonomik Araştırmalar Çalışma Grubu

Koordinatör: Doç. Dr. Umut ÜZAR

Arş. Gör. Tuğçe ADIMLI

Sema ŞEKER

Toplumsal ve Kültürel Araştırmalar Çalışma Grubu

Koordinatör: Dr. Öğr. Ü. Hüseyin YADİGAROĞLU

Doç. Dr. Bayram SEVİNÇ

Dr. Öğr. Ü. Cenk BEYAZ

Arş. Gör. İlhan BİLİCİ

Kent, Yönetim ve Çevre Araştırmaları Çalışma Grubu

Koordinatör: Dr. Öğr. Ü. Suna ERSAVAŞ KAVANOZ

Doç. Dr. Abdullah UZUN

Öğr. Gör. Fatma NALBANT

Arş. Gör. Tülay DEMİR

Arş. Gör. Kubilay DÜZENLİ

Arş. Gör. Nisa ERDEM

Arş. Gör. Abdülgazi YIKICI

Kübra ÖZDEMİR

Aynur YILDIRIM

Uluslararası Araştırmalar Çalışma Grubu

Koordinatör: Doç. Dr. Vahit GÜNTAY

Doç. Dr. İsmail KÖSE

Arş. Gör. Göktuğ KIPRIZLI

Arş. Gör. Fevzi KIRBAŞOĞLU

Ceren HAKYEMEZ

Dilek KARADENİZ

Mehmet Can ALBAYRAK

Nurfer GEZER

Aleyna TEMİZ

Münevver YAVUZ

